



DOI 10.21005pif.2016.26.D-01

KRAJOBRAZ MIASTA OSTRÓDY – PERŁY OBERLANDU (STAN I PERSPEKTYWY)

LANDSCAPE OF OSTRÓDA – THE PEARL OF OBERLAND (CONDITION AND PERSPECTIVES)

Mariusz Antolak

dr inż. arch. kraj.

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
Wydział Kształtowania Środowiska i Rolnictwa
Katedra Architektury Krajobrazu

STRESZCZENIE

Artykuł przedstawia wyniki badań dotyczących ochrony i kształtowania krajobrazu Ostródy, położonej na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, nazywanej niegdyś perłą Oberlandu. Zaprezentowano w nim wyniki przeprowadzonej analizy krajobrazowej oraz opisano prognozowane przekształcenia krajobrazu.

Słowa kluczowe: Ostróda, studium krajobrazowe, planowanie przestrzenne.

ABSTRACT

The article contains results of our investigations on the landscape protection and formation pursued in the town of Ostróda, in the Province of Warmia and Mazury, a town which used to be called the Pearl of Oberland. The paper presents results of the landscape analysis completed by the authors, and predictions about future landscape transformations.

Key words: Ostróda, landscape study, spatial planning.

1. WPROWADZENIE

Ostróda jest jednym z najdynamiczniej rozwijających się miast północno-wschodniej Polski, centrum innowacji turystycznych i sportowo-rekreacyjnych, liderem wykorzystania środków unijnych na Warmii i Mazurach. Miasto jest silnym ośrodkiem społeczno-gospodarczym oraz największym w regionie węzłem komunikacyjnym. Układ przestrzenny Ostródy kształtował się w kilku zasadniczych etapach [8, s. 91–104]. Największe zmiany w rozplanowaniu miasta zaszły na przełomie XIX i XX wieku [7, s. 131–145]. W okresie 20-lecia międzywojennego, ze względu na niezaprzeczalne walory krajobrazu, Ostródę nazywano perłą lub stolicą Oberlandu – historycznej krainy obejmującej wysoczyznę rozciągającą się od Elbląga i Młynar na północy po Iławę i Olsztynek na południu. Celem pracy była analiza krajobrazu miasta oraz opisanie prognozowanych przekształceń krajobrazu. Zakres przestrzenny pracy objął obszar o powierzchni 14 km². Badania, stanowiące jeden z elementów składowych rozprawy doktorskiej pt.: *Kształtowanie i ochrona krajobrazów gmin na przykładzie gminy wiejskiej i miejskiej Ostróda*, prowadzone były w latach 2010–2013.

2. METODYKA PRACY

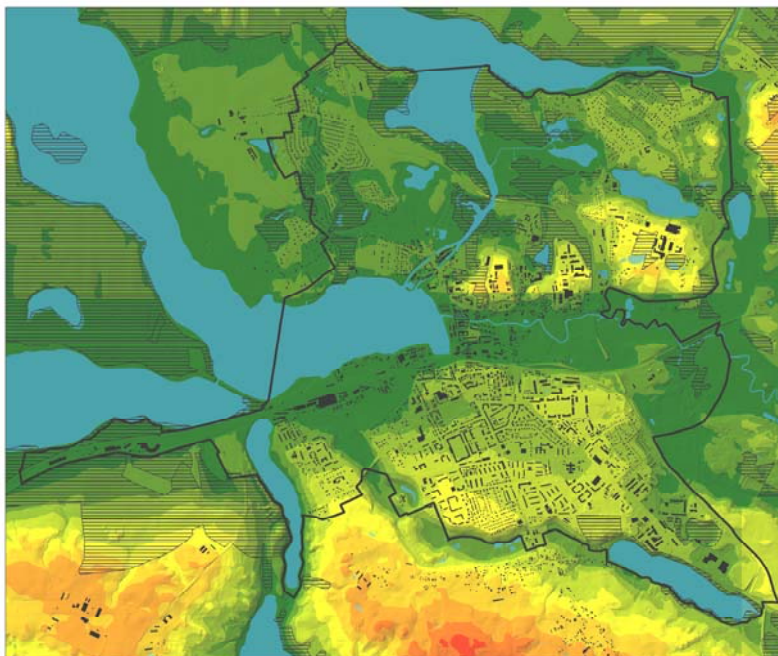
Inwentaryzację terenu opracowania wykonano podczas siedmiu wyjazdów terenowych. Dokonano aktualizacji map topograficznych pochodzących z lat 80. XX w., w formie opisowej i kartograficznej przedstawiono powiązania kompozycyjne, wnętrza krajobrazowe, elementy wyróżniające się, ekspozycję oraz wydzielono typy i podtypy krajobrazów. Opracowano autorską metodykę pracy osadzoną w teorii architektury krajobrazu [por. z: 4, 5, 6]. Na podstawie przeanalizowanego materiału wejściowego dokonano analizy prognozowanych przekształceń krajobrazu [1].

3. ANALIZA KRAJOBRAZÓW MIASTA OSTRÓDA

W granicach administracyjnych miasta występuje pięć jezior oraz liczne zadrzewienia. Ukształtowanie terenu jest stosunkowo urozmaicone (ryc. 1). Na terenie miasta zachowały się w stosunkowo dobrym stanie cenne układy urbanistyczne, m.in. koszary i osiedla satelitarne. Współcześnie wznoszona zabudowa częściowo nawiązuje do zabudowy historycznej. Na analizowanym obszarze występuje szereg obiektów zabytkowych, niektóre z nich wymagają pilnej interwencji konserwatorskiej. Obszar miasta posiada aktualne studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego [9] oraz jest objęty praktycznie w całości obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Zapisy obowiązujących dokumentów planistycznych dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazu są lakoniczne i mogą prowadzić do dalszych negatywnych przekształceń krajobrazu.

Ryc. 1. Wybrane komponenty krajobrazu miasta Ostróda. Źródło: M. Antolak

Fig. 1. Selected elements of the urban landscape of Ostróda. Source: M. Antolak



Legenda (Legend)

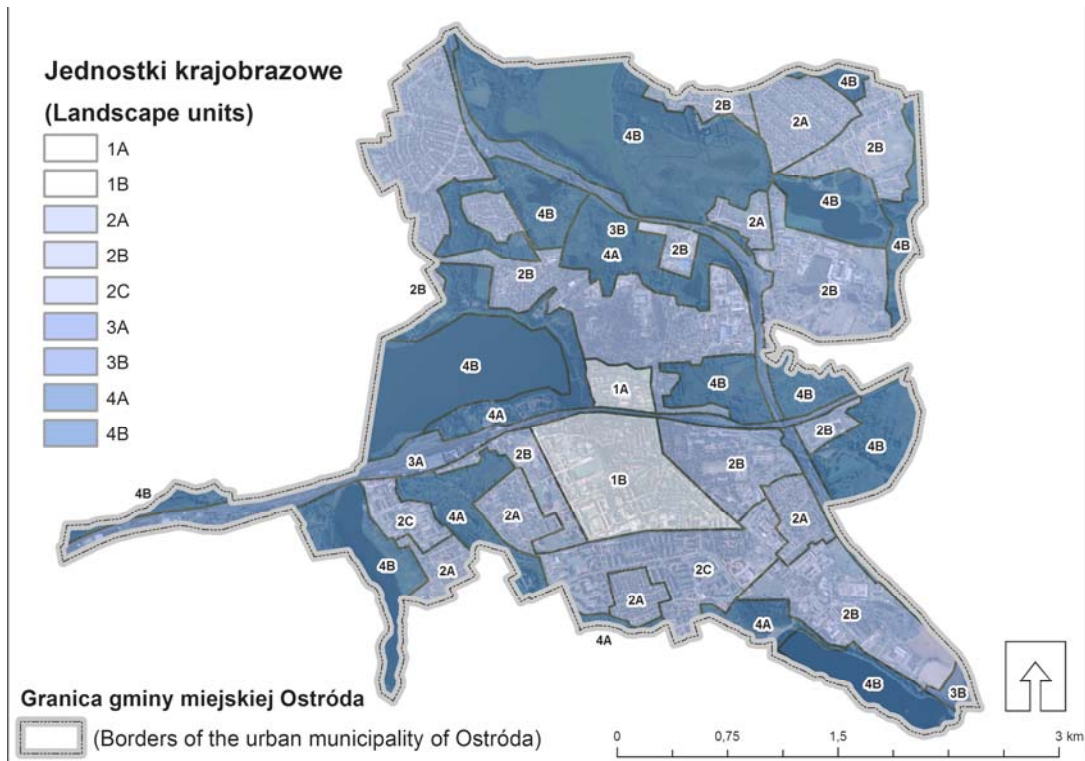
Granica gminy miejskiej Ostróda (Borders of the urban municipality of Ostróda)	Wody powierzchniowe (Surface watercourses)
Budynki (Buildings)	Lasy (Forests)

Analiza krajobrazu składała się z kilku etapów. Pierwszym z nich był podział miasta na jednostki urbanistyczno-krajobrazowe. Na terenie miasta wydzielono cztery typy jednostek. W każdym z typów wydzielono podtypy (ryc. 3): typ 1 – *strefa centrum – zabudowa mieszkaniowo-usługowa* [podtyp 1A – *Stare Miasto* (ryc. 2), podtyp 1B – *strefa śródmiejska*], typ 2 – *strefa zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej* [podtyp 2A – *zwarte, satelitarne osiedla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej* (ryc. 4), podtyp 2B – *zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, wielorodzinna, usługowa i produkcyjna rozproszona*, podtyp 2C – *zabudowa wielorodzinna z wielkiej płyty* (ryc. 5)], typ 3 – *strefa infrastrukturalna* (podtyp 3A – *kolejowa*, podtyp 3B – *drogowa*), typ 4 – *strefa nadwodna (nadjeziorna i nadrzeczna) oraz rynien polodowcowych* [podtyp 4A – *urządzona* (ryc. 6), podtyp 4B – *naturalna*]. Podziału dokonano głównie na podstawie struktury urbanistycznej, ukształtowania i pokrycia terenu.



Ryc. 2. Stare Miasto w Ostródzie, jednostka urbanistyczno-krajobrazowa 1, podtyp 1A. Źródło: M. Antolak, wrzesień 2010 r.

Fig. 2. The Old Town in Ostróda – urban and landscape unit 1, subtype 1A. Source: M. Antolak, September, 2010.



Ryc. 3. Podział miasta na jednostki urbanistyczno-krajobrazowe. Źródło: M. Antolak

Fig. 3. The town's division into urban and landscape units. Source: M. Antolak



Ryc. 4. Osiedle Grunwaldzkie — jednostka urbanistyczno-krajobrazowa 2, podtyp 2A. Źródło: M. Antolak, sierpień 2010 r.

Fig. 4. Grunwaldzkie quarter – urban and landscape unit 2, subtype 2C. Source: M. Antolak, August, 2010.



Ryc. 5. Osiedle Jagielly – jednostka urbanistyczno-krajobrazowa 2, podtyp 2C. Źródło: M. Antolak, sierpień 2010 r.

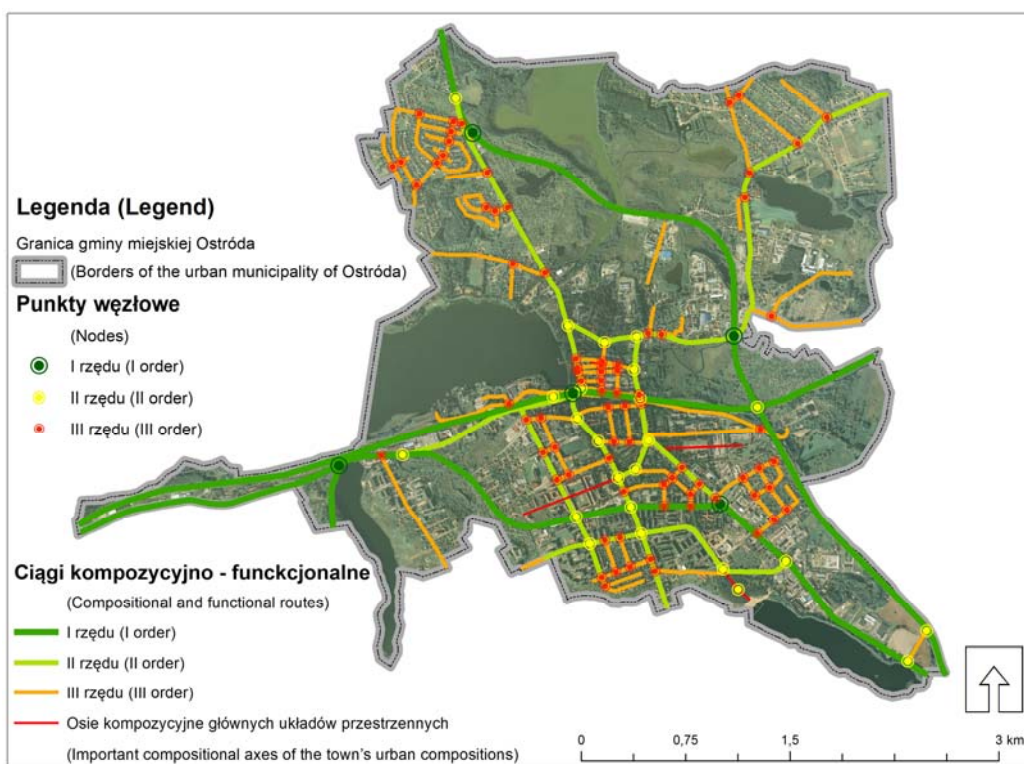
Fig. 5. Jagielly quarter – urban and landscape unit 2, subtype 2C. Source: M. Antolak, August, 2010.



Ryc. 6. Strefa okołojeziorna, jednostka urbanistyczno-krajobrazowa 4, podtyp 4A. Źródło: M. Antolak, sierpień 2012 r.

Fig. 6. Surrounding of the lake, urban and landscape unit 4, subtype 4A. Source: M. Antolak, August, 2012.

Powiązaniemi kompozycyjnymi występującymi na terenie opracowania są zarówno ciągi kompozycyjno-funkcjonalne, jak i punkty węzłowe (ryc. 7). Podstawowe osie kompozycyjne stanowią główne ciągi komunikacyjne, wzdłuż których jest lokowana zabudowa. Wyraźne osie kompozycyjne posiadają ponadto założenia koszarowe, cmentarne oraz założenie staromiejskie. Ciągi kompozycyjno-funkcjonalne podzielono na cztery kategorie. Ciągi pierwszego rzędu to podstawowa osnowa komunikacyjna miasta – linia kolejowa oraz drogi krajowe nr 7, 15 i 16. Ich długość w granicach miasta wynosi 19,7 km. Do drugiej kategorii zaliczono najważniejsze ulice, tworzące szkielet komunikacyjny Ostródy, o łącznej długości 14,2 km. Zaliczono tu m.in. ul. Czarnieckiego, Piętnego, Grunwaldzką, Kościuszki i Mickiewicza. Ciągi kompozycyjno-funkcjonalne III rzędu zajmują łączną długość 26,4 km. Do tej grupy zakwalifikowano uzupełniający układ komunikacyjny istotny pod względem struktury urbanistycznej. Do czwartej kategorii zaliczono ważne osie kompozycyjne miejskich założeń urbanistycznych – cmentarzy, koszar i Starego Miasta o długości 1,7 km.



Ryc. 7. Główne ciągi kompozycyjno-funkcjonalne oraz punkty węzłowe występujące na terenie miasta. Źródło: M. Antolak

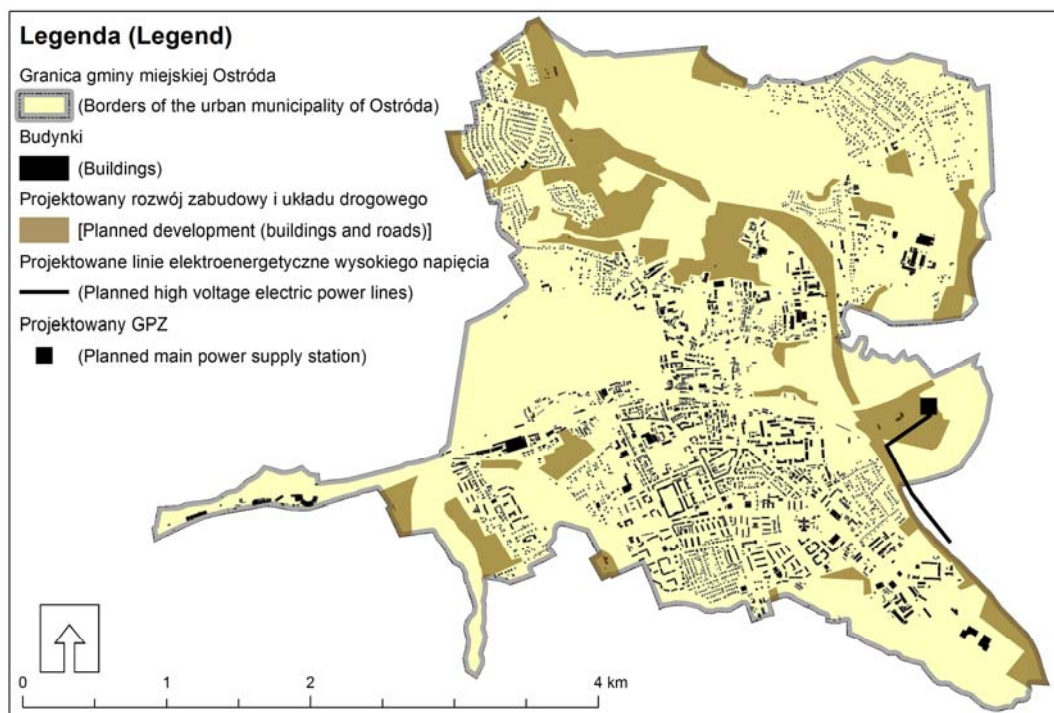
Fig. 7. Main compositional and functional routes and nodes in the town. Source: M. Antolak

Na terenie miasta oznaczono 108 punktów węzłowych, dzieląc je na 3 kategorie. Do pierwszej kategorii zaliczono 5 punktów, znajdujących się na przecięciach najważniejszych ciągów kompozycyjno-funkcjonalnych. Do drugiej kategorii – 24, do trzeciej – 79 punktów o mniejszej randze w układzie strukturalnym miasta. Na analizowanym obszarze wydzielono 313 wewnątrz krajobrazowych o łącznej powierzchni 396 ha. Ściany części z nich znajdują się poza granicami administracyjnymi miasta. Przeważają wnętrza o powierzchni nieprzekraczającej 1 ha. Podstawę największego z wewnątrz krajobrazowych tworzy tafla Jeziora Drwęckiego. Zajmuje ono powierzchnię 82,8 ha. Najliczniejszymi są niewielkie wnętrza konkretne i obiektywne, których ściany tworzy zabudowa miejska. Stosunkowo liczne są również długie wnętrza konkretne, występujące przeważnie na terenie osiedli satelitarnych. Na obszarze opracowania wydzielono 4 dominanty kulturowe, należące do odrębnych jednostek krajobrazowych – zamek oraz

kościół przy ul. Czarnieckiego, Plebiscytowej i Jaracza. Dominantami znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie miasta są hotel w Wałdowie oraz kościoły w Wałdowie i Kajkowie. Na terenie miasta wydzielono ponadto dwie subdominanty kulturowe – kościół przy ul. Sienkiewicza oraz wieżę ciśnień przy ul. Drwęckiej. Akcenty kulturowe w mieście to m.in.: cmentarze, pomniki, wieże ciśnień, kapliczki przydrożne. Akcentami naturalnymi są dwa pomniki przyrody. W mieście zidentyfikowano pojedyncze ciągi widokowe. Najdłuższym i jednocześnie najatrakcyjniejszym z nich jest ciąg spacerowy wzdłuż wschodniego brzegu Jeziora Drwęckiego. Kolejny z nich zlokalizowany jest wzdłuż drogi krajowej nr 15 – Osiedle Młodych wraz z przedpołem widokowym w postaci tafli jeziora Smordy. Nieznacznie dłuższym ciągiem jest widok na Osiedle Młodych wraz z przedpołem widokowym ogródków działkowych, obserwowany z drogi krajowej nr 16. Również droga krajowa nr 7 w niewielkich fragmentach stanowi ciąg widokowy na dolinę Drwęcy oraz tereny otaczające Jezioro Pauzeńskie. Na terenie miasta sporadycznie występują zamknięcia osi widokowych. Mamy z nimi do czynienia w przypadku kościoła przy ul. Plebiscytowej oraz przydrożnej kapliczki zamykającej widok z ul. Czarnieckiego w kierunku Kajkowa. Na zamknięciu osi występuje ponadto kościół w Wałdowie graniczący z Ostródą. Na terenie miasta zidentyfikowano kilka interesujących widoków osiowych, m.in. wzdłuż ul. Pieniężnego oraz z ul. Jana Pawła II w kierunku Jeziora Drwęckiego. Zidentyfikowano ponadto pojedyncze otwarcia widokowe, np. na Jezioro Pauzeńskie z drogi krajowej nr 7 oraz z ul. 21 Stycznia w kierunku ogrodów działkowych. Obiektami dobrze eksponowanymi z dużych odległości są przede wszystkim dominanty i subdominanty kulturowe – kościoły, wieża ciśnień, hotel, ale i zabudowa produkcyjna nad Jeziorem Perskim. Na terenie miasta znajduje się kilka ważnych punktów widokowych. Z pomostów, znajdujących się na plaży miejskiej, rozpościera się ważna panorama na sylwetę miasta. Z altany zlokalizowanej na tafli Jeziora Drwęckiego roztacza się z kolei interesujący widok w kierunku zachodnim. Równie interesujący widok można podziwiać z punktów widokowych na północnym brzegu Jeziora Kajkowskiego. Znacznie mniej dostępnym punktem obserwacyjnym jest okresowo czynna wieża kościoła przy ul. Sienkiewicza. Najmniej atrakcyjna panorama rozpościera się z punktu widokowego nad Jeziorem Perskim.

4. PROGNOZOWANE PRZEKSZTAŁCENIA KRAJOBRAZÓW

Miasto oraz okalająca je gmina wiejska Ostróda podlegają obecnie wyraźnym przekształceniom, które związane są głównie z wysokimi walorami krajobrazowymi okolicy pociągającymi za sobą rozwój inwestycji [2, s. 78–93]. Obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Ostródy daje możliwość znacznego rozwoju zabudowy na terenie miasta. Pod zabudowę wskazane zostały praktycznie wszystkie niezabudowane do tej pory tereny, we fragmentach również te o niekorzystnych warunkach ekofizjograficznych. Łącznie pod nową zabudowę przeznaczono 197 ha, co stanowi 14% powierzchni miasta. W Studium przewidziano możliwość wprowadzenia zabudowy w sąsiedztwie cennych układów urbanistycznych, jakimi są osiedla satelitarne. Wpłynie to negatywnie na ich postrzeganie jako odrębnych jednostek urbanistycznych. Część zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej zaplanowana została w bezpośrednim sąsiedztwie zbiorników wodnych, co wpłynie na obniżenie naturalności tych terenów. Istotne zmiany krajobrazu miejskiego będą wiązały się z przebudową drogi krajowej nr 7, budową Głównego Punktu Zasilania oraz prowadzącej do niego linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia. Zmiany w układzie struktury miejskiej mogą być związane ponadto z ewentualnym dogęszczeniem zabudowy oraz rewitalizacją obszarów zaniedbanych (m.in. Stare Miasto, Czerwone Koszary). Przewiduje się ponadto dalszy rozwój infrastruktury turystycznej wzdłuż Jeziora Drwęckiego. Miasto w planach ma ponadto poszerzenie swoich granic administracyjnych [3, s. 217–225]. Główne kierunki przekształceń krajobrazu zaprezentowano na ryc. 8.



Ryc. 8. Prognozowane przekształcenia krajobrazu gminy miejskiej Ostróda. Źródło: M. Antolak

Fig. 8. Predicted landscape transformations in the municipal commune of Ostróda. Source: M. Antolak

5. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Polski system planowania przestrzennego przewiduje liczne formy ochrony krajobrazu, które nie są zawsze wykorzystywane we właściwy sposób. Nie zakłada konieczności opracowywania studiów krajobrazowych, dlatego też wykonywane są one niezwykle rzadko. Dokumenty planistyczne (miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego i studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin) w przypadku niewłaściwych i lakonicznych zapisów mogą przyczyniać się do niszczenia krajobrazów. Pomimo objęcia obszaru miasta niemal w całości miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego jego krajobraz podlega silnym, w wielu przypadkach negatywnym przekształceniom. Przyczyną tego stanu rzeczy jest brak właściwych zapisów dotyczących ochrony krajobrazu przewidzianych w dokumentacji planistycznej miasta. Stworzone studium krajobrazowe powinno być punktem wyjścia przy formułowaniu wytycznych projektowych oraz podejmowaniu decyzji planistycznych. Określenie podstawowych elementów kompozycji miasta pozwala na umiejętne wpasowanie nowych obiektów w strukturę miejską.

Walory krajobrazowe Ostródy określono jako wysokie. Dla obszaru opracowania przewidziano konieczność podkreślania punktów węzłowych akcentami kulturowymi lub naturalnymi. Należy ponadto dążyć do podkreślenia roli istniejących akcentów kulturowych (głównie przydrożnych obiektów kultu religijnego) przez właściwe zagospodarowanie sąsiadujących z nimi terenów. Kolejnym istotnym zabiegiem powinno być uporządkowanie przedpól widokowych istniejących dominant (głównie kościołów). W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy wprowadzić bezwzględny zakaz zabudowywania przedpól widokowych tych obiektów. Należy ponadto utrzymać istniejący układ makrownętrz krajobrazowych, unikając wypełniania ich elementami wolnostojącymi oraz uzupełniając ich ściany. Należy dążyć do ekspozycji interesujących widoków z dróg znajdujących się na terenie opracowania oraz usuwania barier widokowych przesłaniających ciągi widokowe.

LANDSCAPE OF OSTRÓDA – THE PEARL OF OBERLAND (CONDITION AND PERSPECTIVES)

1. INTRODUCTION

Ostróda is one of the most dynamically developing towns in north-eastern Poland, being a lively centre of tourist, sports and recreational innovations, as well as a leader in the implementation of the EU funds in Warmia and Mazury. The town is an important social and economic centre and the largest road and railroad hub in the region [8, p. 91–104]. The biggest changes in the town's plan occurred at the turn of the 19th and 20th c. [7, p. 131–145]. During the twenty interwar years, in recognition of its unquestionable landscape assets, Ostróda was called the Pearl or the Capital City of Oberland, a historic region stretching from the hills around Elbląg and Młynary in the north to Ława and Olsztynek in the south.

The purpose of this article has been to analyze the town's landscape values and to describe predicted landscape transformations. The research covered an area of 14 km² and was carried out in 2010–2013 and is a part of the doctoral dissertation under the title: Landscape management and protection of administrative units. A case study of Ostróda rural and urban areas.

2. METHODOLOGY

An inventory of the landscape features was made during 7 field trips. Topographic maps from the 1980s were updated in field, in the descriptive and cartographic form, so as to demonstrate links between spatial compositions, landscape interiors, distinguishing elements, exposition as well as types and sub-types of landscapes. There was prepared an original methodology rooted in the theory of landscape architecture [Compare with: 4, 5, 6]. Based on the input information, analysis of the predicted landscape transformations was made [1].

3. ANALYSIS OF THE URBAN LANDSCAPES IN OSTRÓDA

There are five lakes and numerous tree assemblages in the town of Ostróda. The land relief is relatively varied (Fig. 1). Several valuable urban compositions have been preserved in quite good condition, for example historic complexes of military barracks, satellite housing estates. The some extent, contemporary buildings correspond to the historic ones. There are numerous historic building, some in urgent need of repair, within the analyzed area. The whole town is covered by an up-to-date study of spatial management conditions and directions [9] and practically all the urban area has currently binding spatial planning documents. However, the provisions they include concerning landscape management and protection are laconic and may lead to further, negative landscape transformations.

Landscape analysis takes several steps. The first one is to divide the town into urban and landscape units. Four types of such units were distinguished for Ostróda. Each was further divided into subtypes (Fig. 3): type 1 – the Centre – residential houses and services (subtype 1A. the Old Town (Fig. 2), subtype 1B. the Inner City), type 2 – residential housing, services and production (subtype 2A. Compact, satellite residential estates of detached houses (Fig. 4), subtype 2B. Scattered residential estates, detached houses, blocks of flats, services and production, subtype 2C. Multi-family prefabricated blocks of flats (Fig. 5), type 3 – the Infrastructural zone (subtype 3A. railway, subtype 3B Roads), type 4 – Waterfronts (lake and river shores) and glacial ribbon lake valleys [subtype 4A.

Developed (Fig. 6), subtype 4B Natural]. The division was mainly based on the urban structure, lay of the land and land cover.

Connections between the composition sets consisted of both compositional and functional linkages as well as nodes (Fig. 7). The primary compositional axes in the analyzed area consisted of main streets, flanked by buildings. Additionally, the historic military compounds, cemeteries and the Old Town have their own and distinct compositional axes. The compositional and functional linkages were divided into 4 categories. The first order ones – that is the principal communication routes of the town – were the railway line and State Roads 7, 15 and 16. Their total length within the town's borders is 19.7 km. The second category comprises the main streets, which are the town's backbone. These are Czarneckiego St., Pieniężnego St., Grunwaldzka St., Kościuszki St., and Mickiewicza St. of the total length of 14.2 km. The third order linkages run for a total length of 26.4 km and include an auxiliary communication system, important for the urban structure. The fourth category encompasses important compositional axes of the town's urban compositions, such as cemeteries, military compounds and the Old Town. Their total length is 1.7 km.

In total, 108 nodes, divided into 3 categories, were distinguished in the town. The first category is composed of 5 points at the junctions of the most important compositional and functional linkages. The second category comprises 24 nodes, and the third one – 79 nodes of lesser importance in the town's structural composition. The analyzed area was determined to contain 313 landscape interiors, which in total cover 396 ha. The walls of some of these interiors are outside the town's administrative borders. Most are interiors of less than 1 ha area. The basis of the largest landscape interior is created by a surface of Drwęckie Lake. It covers 82.8 ha. The most numerous are small interiors, specifically and objectively defined by the urban buildings. There are also quite numerous long, distinct interiors, mostly in the satellite housing estates. Four culture dominants in different landscape units were distinguished – the castle and the three churches, in Czarenckiego St., Plebiscytowa St. and Jaracza St. Other dominant buildings, near the town, are the hotel in Wałdowo and the churches in Wałdowo and Kajkowo. Two sub-dominants were also distinguished in the town, such as the church in Sienkiewicza St. and the water pump building in Drwęcka St. Man-made distinguishing elements in the town are cemeteries, water pump towers, roadside shrines, etc. Distinguishing elements created by nature are two nature monuments. Single scenic routes were identified in the town. The longest and the most attractive one is the waterfront promenade along the eastern shore of Drwęckie Lake. Another one runs along State Road 15 – from the Młodych Housing Estate, including the scenic vantage point giving view over the water table of Smordy Lake. Another, slightly longer scenic route offers views of the Młodych Housing Estate over the foreground of a complex of allotment gardens along State Road 16. State Road 7, in some small fragments, offers scenic views of the Drwęca River Valley and the surroundings of Pauzeńskie Lake. In town, there are sporadically encountered closures of viewing axes, for example the church in Plebiscytowa St. and a roadside shrine closing the view from Czarneckiego St. towards Kajkowo. Also, the church in Wałdowo, a village bordering with Ostróda, stands at the end of a viewing axis. On the other hand, several interesting scenic apertures were identified in the town, e.g. a point giving a view of Pauzeńskie Lake from State Road 7 and another one, from 22 Stycznia St. towards the allotment gardens. The objects well-seen from long distance are mainly the cultural dominants and sub-dominants, e.g. the churches, the water tower, the hotel, but the industrial buildings on Perskie Lake are also distinctly visible. Several important vantage points in the town have been identified, for example the piers in the Municipal Beach give a panoramic view of the town's silhouette. Interesting views of the western shores of the lake can be seen from a gazebo at the end of one of the piers, over the lake's water table. Several vantage points on the northern shore of Kajkowskie Lake are another recommendable destination. A less accessible vantage point is the tower

of the church in Sienkiewicza St., open to visitors only periodically. The least attractive view of the town's panorama can be captured from the vantage point on Perskie Lake.

4. PREDICTED LANDSCAPE TRANSFORMATIONS

Ostróda, both the town and the surrounding rural commune, is currently undergoing strong transformations, caused mainly by investments into the tourist industry, stimulated by the high landscape values of this area [2, p. 78–93]. The currently binding study of the town's spatial management conditions and directions enables investors to undertake substantial development projects. Practically speaking, all empty land parcels have been zoned for building, even though some have partially unsuitable eco-physiographic conditions. In total, 197 ha has been zoned for development, which equals 14% of the town's area. The Study has provisions permitting new buildings near some valuable urban compositions, such as the satellite housing estates. This will have a negative effect on their perception as separate urban compositions. Some of the new residential areas composed of one-family houses are planned adjacent to water bodies, which will deteriorate the natural value of these terrains.

Significant transformations of the urban landscape will be caused by the modernization of State Road 7, construction of the Main Transformer Station and the supplying high voltage electric power line. Changes in the layout of the urban structure can also result from possible increase in the density of buildings in the town and revitalization of dilapidated areas (e.g. the Old Town, the Redbrick Barracks). Further development of the tourist and hospitality infrastructure along Drwęckie Lake is also envisaged. The town authorities plan to expand the administrative borders of Ostróda [3, p. 217–225]. The main landscape transformation directions are shown in Fig. 8.

5. RECAPITULATION AND CONCLUSIONS

The system of spatial planning in Poland envisages numerous forms of landscape protection, although they are not always implemented properly. However, the system does not state firmly that it is necessary to draft landscape studies, which is why they are so rare. If planning documents (local spatial management plans and studies of the local management conditions and directions in communes) contain erroneous or laconic provisions, they may have a damaging impact on landscapes.

In Ostróda, nearly the whole area of the town is covered by local spatial management plans. This notwithstanding, the urban landscape has been exposed to drastic, often negative changes. The reason is the lack of adequate provisions regulating the protection of landscape, which should be included in the town's planning documentation. A landscape study should be the starting point for making design guidelines and planning decisions. By defining the basic elements of the town's composition it becomes possible to adapt new buildings to the existing urban structure.

The landscape values of the town of Ostróda have been determined to be high. For the analyzed area, it has been proposed to highlight the compositional nodes with cultural or natural assets. Attempts should also be made to underline the role of existing cultural assets (mainly roadside shrines and crosses) by the proper arrangement of their surroundings. Another important task should be to keep vantage points of landscape dominant structures (mainly churches) in proper order. Local spatial management plans ought to prohibit raising any constructions in such places. It is also necessary to preserve the existing system of landscape macro-interiors, that is to avoid cluttering them with free standing structures, but to fill in the walls. Finally, another aim should be to expose interesting views from roads crossing the analyzed area, and to remove any obstacles that obscure continuous scenic views.

BIBLIOGRAPHY

- [1] Antolak M., *Kształtowanie i ochrona krajobrazów gmin na przykładzie gminy wiejskiej i miejskiej Ostróda*. Rozprawa doktorska, promotor: Aleksander Böhm, Kraków, Politechnika Krakowska im. T. Kościuszki, Wydział Architektury 2013.
- [2] Antolak M., Przekształcenia krajobrazów gminy wiejskiej Ostróda, *Architektura krajobrazu*, 2013, nr 3, s. 78–93.
- [3] Antolak M., Mazur A., Płaza M., Ruszczycka K., Rozwój przestrzenny miasta Ostróda oraz jego współczesne transformacje, *EPISTEME. Czasopismo naukowo-kulturalne*, 2013, nr 18, t. 2, s. 217–225.
- [4] Bogdanowski J., *Kompozycja i planowanie w architekturze krajobrazu*, Wrocław–Kraków, Ossolineum 1976.
- [5] Bogdanowski J., Łuczyńska-Bruzda M., Novák Z., *Architektura krajobrazu*, Warszawa–Kraków, Wydaw. PWN 1981. ISBN 8301008296.
- [6] Ciołek G., *Zarys ochrony i kształtowania krajobrazu*, Warszawa, Arkady 1964.
- [7] Sieradzan W., Kartografia miasta Ostródy od XVIII do XX wieku, w: *Ostróda – siedem wieków dziejów miasta*, red. R. Sajkowski, Muzeum w Ostródzie 2005, s. 131–145.
- [8] Skrobot W., Niektóre potencjały przestrzeni urbanistycznej Ostródy, w: *Okolice Ostródy*, t. 1, 2009, s. 91–104. Wyd. Retman, Ostróda.
- [9] *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ostródy*, Uchwała nr XIX/99/2012 Rady Miejskiej w Ostródzie z dnia 10 lutego 2012 r. w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ostródy, Ostróda 2012.

O AUTORZE

Architekt krajobrazu, od 2007 r. pracuje w Katedrze Architektury Krajobrazu (od 2014 na stanowisku adiunkta), autor licznych opracowań z zakresu planowania przestrzennego i ochrony środowiska, m.in. analiz krajobrazowych terenów przeznaczonych pod rozwój energetyki wiatrowej, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, prognoz oddziaływania na środowisko.

AUTHOR'S NOTE

A landscape architect, has worked at the Department of Landscape Architecture since 2007 (an associate professor since 2014), an author of many articles on spatial planning, environment conservation and protection, including landscape analyses for sites dedicated to the development of wind power facilities, studies of conditions and directions in spatial management of municipalities, prognoses of the impact on the environment.

E-mail: mariusz.antolak@uwm.edu.pl, www.antolak.ingrafo.net.